

נוסח: ביום טוב מקרא קדש הזה

פרשת אמור

כג, ו: ביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם, כל מלאכת עבודה לא תעשו.

כג, לז: אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קדש, להקריב אשה לה', עולה ומנחה זבח ונסכים.

חגיגה יח, א

בחולו של מועד שיש בו קרבן מוסף ... שקרוי מקרא קדש.

מסכת סופרים פי"ט ה"ג

בפסח, בין בתפילה בין בכוס, צריך להזכיר, ביום טוב מקרא קדש, ביום חג המצות הזה.

סדר רב עמרם גאון

יום חג המצות הזה, את יום טוב מקרא קדש הזה, זמן חירותנו באהבה מקרא קדש זכר ליציאת מצרים.

נוסח התפלה שברמב"ם

את יום טוב מקרא קדש הזה, את יום חג המצות הזה, זמן חירותנו, באהבה זכר ליציאת מצרים.

סדר האריז"ל של רבי שבתי מרשקוב

יום חג המצות, את יום טוב מקרא קדש הזה, זמן חירותנו, (באהבה) מקרא קדש, זכר ליציאת מצרים.

סדר רבינו הזקן

את יום חג המצות הזה, ואת יום טוב מקרא קדש הזה, זמן חירותנו, מקרא קדש זכר ליציאת מצרים.

סדר רבינו הזקן מהדורא קמא

את יום חג המצות הזה, זמן חירותנו, מקרא קדש זכר ליציאת מצרים.

שוע"ר סי' רמב ס"א

מקרא קדש, פירשו חכמים לקדשו ולכבדו בכסות נקיה ולענגו בענג אכילה ושתייה. ויש אומרים שמקרא קדש הוא לקדשו באיסור עשיית מלאכה.

על הגליון שם: וחול המועד לא נאמר בו מקרא קדש כמ"ש בסי' תקכ"ט, אלא שקרוי מקרא קדש (בחגיגה יח, א) לענין קרבנות בלבד, כדכתיב [ויקרא כג, לז] להקריב אשה וגו'. ואתי שפיר דעת רב האי גאון בטור סי' ת"צ. עיין ב"ח שם.

שו"ע סי' תפז ס"א

ותתן לנו ה' אלהינו את יום חג המצות הזה את יום טוב מקרא קדש הזה.

ח"י סי' תפז ס"ק א

ומנהיגינו לומר את יום חג המצות הזה, זמן חירותנו, מקרא קדש זכר ליציאת מצרים.

שוע"ר סי' תפז ס"ו

בקצת מדינות אומרים את יום חג המצות הזה את יום טוב מקרא קדש הזה זמן חירותנו זכר ליציאת מצרים כו'.

ובמוסף של חול המועד נוהגין שם לומר את יום מקרא קדש כו', ולא יום טוב, לפי שחול המועד אינו נקרא יום טוב.

טור סי' תצ

שאלה לרב האי, אם יש לומר בחול המועד בעבודה ביעלה ויבא ביום חג פלוני הזה ביום מקרא קדש הזה, והשיב אין ראוי לומר כן, ואין אומרים בבבל אלא ביום חג פלוני הזה, ואין מזכירין יום מקרא קדש בעבודה. אבל במוסף אומר ותתן לנו מועדים לשמחה את יום חג פלוני הזה את יום מקרא קדש הזה ... ואיני יודע מה חילוק יש בין יעלה ויבא שבעבודה ובין מוסף.

ובאשכנז אין אומרים מקרא קדש כלל לא ביום טוב ולא בחול המועד. והכי מסתברא דמאי שנא להזכיר מקרא קדש טפי מאיסור מלאכה ושאר כל הלכותיו, דכיון שהזכיר חג פלוני הכל בכלל.

ב"י שם

ולי נראה כמנהג ספרד, כיון דאיתא הכי במסכת סופרים, ולא נמצא תנא או אמורא שיחלוק בדבר.

שו"ע ורמ"א שם ס"ג

נוהגים שביום טוב אומר את יום טוב מקרא קדש הזה, ובחולו של מועד אומר את יום מקרא קדש הזה. (ואנו אין נוהגין לומר מקרא קדש כלל, לא ביום טוב ולא בחול המועד).

ב"ח שם

נראה לי דטעמו של רבינו האי, דפירושו של מקרא קדש הוא שיהו כולם קרואים ונאספים ביום הזה לקדושת קרבן מוסף שמקריבים בו ביום, כי מצוה היא על כל ישראל להקבץ אל בית אלהים ביום מועד לקדשו בקרבנות הנוספים בשביל המועד, לפיכך אין אומרים אותו אלא במוסף ... מנהגינו לומר מקרא קדש באתה בחרתנו בין ביום טוב ובין בחולו של מועד, אבל ביעלה ויבוא בעבודה אין אומרים מקרא קדש.

ומה שכתב הרב בהגהות שלחן ערוך (סע' ג) אנו אין נוהגין לומר מקרא קדש כלל לא ביום טוב ולא בחולו של מועד, על כרחך לא דק, כי הוא ז"ל העתיק לשון רבינו שכתב כן לפי מנהג אשכנז שהיה בזמנו, אבל עכשיו נהגו בני אשכנז לאמרו באתה בחרתנו. וכן כתב מהר"ש לוריא (בביאורו לטור) וזה לשונו, ומנהגינו לומר מקרא קדש עכ"ל

שו"ע"ר שם ס"ה

אלא שבמקצת מדינות אין אומרים מקרא קדש בחולו של מועד.

שו"ע"ר סי' תקכ"ט ס"ה

ב' מצות אלו שהן כבוד ועונג הן נוהגות גם כן בראש השנה, שהרי נאמר בו מקרא קדש. אבל אינן נוהגות בחולו של מועד, שהרי לא נאמר בהן מקרא קדש.

טור סי' תקכ"ט

ונוהגין בספרד לומר את יום חג פלוני הזה את יום טוב מקרא קדש הזה, ובחול המועד לומר את יום חג פלוני הזה את יום מקרא קדש הזה. והכי איתא במסכת סופרים, בין בתפלה בין בכוס צריך להזכיר יום טוב מקרא קדש הזה יום חג פלוני הזה ... ובאשכנז אין נוהגין לאומרו, והכי מסתבר דכיון שאומר את יום חג פלוני הזה הכל בכלל, דמאי שנא להזכיר מקרא קדש טפי מאיסור עשיית מלאכה ושאר כל הלכותיו.

פסקי הסדור, ברכת המזון

בשלש רגלים (חוץ מחולו של מועד) ובראש השנה: ביום טוב מקרא קדש הזה.

לקוטי שיחות חכ"ט ע' 407

במה שאומרים בתפלה וקידוש "את יום טוב מקרא קדש הזה זמן ... מקרא קדש". למה כופלים מקרא קדש. יש לומר בתחלה מבאר גודל הענין שניתן לנו חג פלוני יום טוב מקרא קדש זמן חרותנו. ואחר כך מפרש טעם המקרא קדש, שהוא זכר ליציאת מצרים, ומקרא קדש השני נמשך למטה.